Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 270. Joi în 7 (19) Decembre.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). — **Numeri singuratici 5 cr.** — **Tacsa de inserțiuni:** 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abonamentele şi tacsele se plătesc în Timişoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Deseanu.**

Redacțiunea şi Administrațiunea: Timişoara, cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4

Luptă de rĕsturnare.

Timişoara, 19 Decembre.

(l.) Între alte multe lucruri urîte, cari de la faimoasa »Panama« începĕnd tot mereu se scot la iveală din vieața politică a francezilor, reacționarii au credut că în lupta pentru rĕsturnarea republicei le va fi puternică armă şi scormonirea secretelor familiare ale presidentului. Am arĕtat în numerii anteriori natura acestui »mare secret compromițĕtoriu« şi păşirea bărbătească a presidentului, care prin faptul, că însuşi a publicat, ori a pus sĕ se publice acest secret, a demascat întreagă intriga, prin ce şi-a câştigat pe partea sa opiniunea oamenilor de bine.

Din punct de vedere etic judecată aceasta campanie, 'ți vine sĕ credi foarte lacse ideile despre moralitate, când oameni cari se țin a fi membri ai acelei națiuni cavalereşti, cum rar se mai află alta de o seamă cu ea, nu se sfiesc a imputá presidentului republicei drept crimă un fapt, pentru care nu dînsul e de vină, şi cu atât mai puțin nevasta lui. Abstragĕnd însĕ de la împregiurarea, că majoritatea preponderantă a publicului francez prin rostul presei sale a dat presidentului cea mai frumoasă satisfacțiune pentru acest nedemn atac, se impune de sine o comparațiune cu vieața privată a altora, cari stau pe un piedestal ceva mai înalt de cât piedestalul presidentului unei republice; — căci la urma urmelor presidentul unei republice este om eşit din rĕndul cetățenilor, care dacă e pus sĕ fie cap al statului, e pus în urma calităților sale intelectuale şi m o r a l e, în urma încrederei concetățenilor sĕi, şi nici de cum pe basa oare-căror privilegii constituționale ori ereditare. Numai vederi strîmte, apreciare falsă a noțiunei de moralitate poate sĕ fie deci faptul, că presidentului republicei i-se impută — de şi numai din o parte neînsemnată — drept act compromițĕtoriu un fapt uman şi onorabil, pre când de orgiile celor »altora« de mai sus lumea nu se împedecă, le priveşte oare-cum de un ce natural, — ba nu îndrăzneşte a le suleva şi a cere pentru ele oare-care reparațiune — p r o d e c o r u m — nici când cea mai brutală violență este luată 'n ajutoriu spre a fi validitate pornirile isvorite din p r e a l a c s u l s i m ț m o r a l, ori spre a fi pedepsită oposițiunea oare-cărui suflet curat . . .

Din campania pusă la cale contra presidentului *Faure* resultă douĕ momente cari numai îmbucurătoare pot sĕ fie pentru toți aceia, cari au oare-cari simpatii față de națiunea franceză, şi în special pentru noi românii, cari afară de legăturile de sânge mai suntem legați de aceasta națiune şi prin sentimente de recunoştință pentru spriginul moral ce ni-l ofere în lupta noastră națională. Primul moment e, că Francia 'şi are de president un bărbat atât de corect în toate privințele, în cât nici cei mai înverşunați inimici ai lui nu 'l pot atacá — temeinic — nici în caracterul sĕu de om onorabil, nici în faptele, ținuta şi politica sa. Al doilea moment — şi poate cel mai important — e, că aproape unanima aprobare a procederei lui *Faure* observată la căsătoria sa, şi desaprobarea atacului dovedeşte, că — de şi organul »acreditat« din Sibiiu la un cas dat afirmáse apodictice, că francezii sunt o »rasă de corupție« — națiunea franceză are încă un s u b s t r a t m o r a l destul de puternic spre a luá în apĕrare cinstea şi onorabilitatea față cu machinațiunile unor perversi, cari pre cum pădure nu esistă fără uscături, aşa şi națiunile trebuie sĕ şi-i aibă pe corpul lor.

Dar', — motorul intrigei e politica. Ear' aceasta, când e vorba de realisarea scopurilor sale, nu cunoaşte considerațiuni etice, nu cunoaşte nimic ne-ertat şi necinstit între mijloacele ei de luptă, ci numai o singură devisă are, moştenită şi aceea de la jesuiți, că s c o p u l s a n c t i f i c ă m i j l o a c e l e. Aceasta e devisa politicei corupte — şi numai coruptă poate fi şi politica reacționarilor francezi, cari nu s'au sfiit sĕ-'şi întindă mâna brutală spre sanctuarul familiar al unui bărbat onorabil. Conduşi de aceasta devisă, reacționarii nu se retrag nici după resensul ce l'au produs în toate clasele sociale ale publicului francez, ci prin rostul lui *Delahaye* au declarat, că păşesc publice pe terenul luptei iniciate prin intriga de mai sus, declarând în »Libre Parole« că: »D a, n o i v o i m c r i s ă p r e s i d e n ț i a l ă, t i n d e m l a c r i s a n a ț i o n a l ă, v o i m s ĕ p r e f a c e m î n r u i n e î n t r e g u l r e g i m a c t u a l.«

Prin aceasta este deci dovedit, că intriga e fĕtul reacționarilor, şi că lupta între cele douĕ curente încă numai de acum înainte are sĕ iee caracter acut. Lui Delahaye i-s'a alăturat *Drumont,* care cu dialectica lui periculoasă tinde sĕ deie campaniei o față mai cinstită. El nu reproabă căsătoria presidentului, o preamăreşte chiar, pentru ca inmediat sĕ vină cu pretensiunea, că de şi procederea presidentului e deamnă de toată lauda, totuşi sĕ poftiască a se re'ntoarce între cetățenii de rĕnd şi sĕ nu »compromită« splendoarea scaunului presidențial . . . . Ear' *Cassagnac* bate în altă parte, dar' tot spre acelaşi scop. Până când Drumont este îngrijat de »splendoarea« scaunului presidențial, Cassagnac impută nevestei presidentului şi fiicei sale, că prea mare pompă desvoaltă cu ocasiunea representărilor, — prea se par saturate cu alluri de regine.

Astfeliu lupta e 'ncepută; atacurile se dau din douĕ părți opuse; ear' scopul e mărturisit clar şi la 'nțeles.

Cine va învinge? . . . .

Din cercurile iniciate s'a strecurat ştirea, că pe *Faure* atacurile acestea, de şi 'l indispun, nu 'l vor putĕ însĕ intimidá, şi că decisiunea sa resolută e sĕ rĕmână la postul sĕu. El îşi cunoaste datorința şi nu voieşte sĕ arunce din mână cârma statului într'un moment de nervositate, cum făcuse antecesorul sĕu. Lupta însĕ e înverşunată, atacurile promit a fi necrutătoare, ear' presidentul încă e om şi — în sensul constituțiunei republicane — nu-'i stau la dispozițiune alte mijloace de apĕrare, de cât caracterul sĕu neprihănit şi opiniunea publică.

Fi-va oare destul de constant în decisiunea sa de a nu aruncá soartea republicei în voia întêmplărilor neprevĕdute; avê-va tăria sufletească de a îndurá până la sfêrşit, ca duşmanii republicei sĕ calce fără crutare cinstea sanctuarului sĕu familiar? Ear' opiniunea publică, s u b s t r a t u l m o r a l al națiunei fi-va oare destul de solid, în cât sĕ nu se lase amețit de continuele şoapte ale acestor duşmani?

Noi credem, că da.

Rĕsunetul „Dreptăței".

Sub titlul »Samsarul cinstit«, »E p o c a« din Bucureşti de la 5/17 Decembre ocupându-se cu articolul nostru »C a r e e p r e ț u l«, publicat în Nrul 266 de la 1/13 Decembre, scrie următoarele:

»Tribuna din Sibiiu, organul oficios de peste munți al dlui Dim. Sturdza, publică în numerii de la 2 şi 3 Decembre doi articoli de fond asupra milleniului unguresc, adecă asupra serbărilor millenare ale esistenței Ungariei, serbări cari se vor începe în cursul anului viitoriu.

Din articolul de la 3 Decembre, reproducem următoarele pasage remarcabile, cari sunt un corolar demn al scuzelor umilite pe cari le-a făcut dnul Mitiță Sturdza față de Unguri.

Eată pasagiile cele mai importante din Tribuna:

„Sunt între noi oameni, cari nu mai cred, ca vom putĕ sĕ ne înțelegem şi sĕ întrăm la bună învoeală cu maghiarii; nu e însĕ nimenea, care nu doreşte, ca sĕ ne înțelegem şi sĕ întrăm la învoeală cu ei. Lasă, că e grea lupta pe care o purtăm, că sunt mari jertfele ce trebue sĕ le aducem în lupta aceasta, şi că dorința de a terminá lupta e firească, d a r' s u n t ş i m a r i i n t e r e s e l e n a ț i o n a l e, c a r i c e r, c a s ĕ c u r m ă m c â t m a i c u r ĕ n d v r a j b a c u m a g h i a r i i. E însĕ lucru învederat, că înțelegerea va fi cu atât mai anevoiasă, d a c ă m a n i f e s t ă r i l e n e m u l ț u m i r e i n o a s t r e s e v o r u r m á, c a n o t e d i s c o r d a n t e, ş i î n t i m p u l s e r b ă r e i (milleniului.) Avem dar' sĕ ne dăm seama, dacă putem ori nu, ca oameni resonabili, sĕ sperăm, că maghiarii vor ajunge în cele din urmă şi ei la recunoaşterea adevĕrului şi v o r f i accesibili pentru pace. Dacă da, atunci trebue sĕ profităm de ocasiune s p r e a-i î n d u l c i, pentru-ca sĕ fie mai accesibili pentru pace . . . .

„Nu mai încape nici o îndoială, că ei vor căutá sĕ ne siluiască, şi trebue sĕ ne dăm seama, d a c ă m a i a v e m o r i n u d e s t u l ă p u t e r e, c a s ĕ n e î m p o t r i v i m. Cei mai hotăriți dintre luptătorii noştri parte au fost nevoiți sĕ părăsiască țeara, parte abia de curĕnd au scăpat din temnițe şi nici nu se sîmt, nici nu sunt liberi, ci amenințați în fie-care clipă de noue lovituri. Ce facem noi? — Întrăm fără de dînşii în luptă? Le cerem sĕ se espună din nou alăturea cu noi — ori stăm uimiți, ca sĕ-i crutăm pe dînşii?" . . .

Stilul, limba şi forma în care sunt scrise aceste declarațiuni de o importanță capitală, dovedesc până la evidență, că ele pornesc din Bucureşti, din anturagiul inmediat al lui Mitiță Sturdza, dacă nu chiar de la el însuşi.

Reservându-ne a reveni asupra acestui document, asupra acestei capitulări ruşinoase a lui Mitiță Sturdza, întrebăm pe membrii comitetului național din Sibiiu, dacă cu ştirea şi învoirea lor s'au publicat aceste declarațiuni în »Tribuna«?

»Dreptatea« din Timişoara, relevând aceste declarațiuni, le comentează astfeliu:

După atâtea hăulituri la lună și la stele e frumos, că cei cu „ideile bune“ află, că „sunt mari interesele naționale, cari cer, ca sĕ curmam cât mai curênd vrajba cu maghiarii.“

Dar' cum? — „Sĕ profităm de ocasiune pentru a-i îndulcí, ca sĕ fie mai accesibili pentru pace.“ Cu alte cuvinte noi Românii din Transilvania și Ungaria sĕ facem apropierea din incidentul serbării milleniului. Audiți, noi cei loviți, cei insultați și batjocoriți pe toată linia, sĕ ne facem luntre și punte pentru „a-i îndulcí“, ca ei „sĕ fie mai accesibili pentru pace“. După logica „Tribunei“, aceasta trebue s'o facem, de oare-ce strajnicii combatanți de la „organul acredidat“ au descoperit în visiunile lor mistice, că nu mai avem „destulă putere“ pentru a duce lupta înainte, prin urmare vrênd-nevrênd trebue sĕ ne plecăm, sĕ capitulăm și sĕ primim, ba chiar sĕ îmbiăm o pace rușinoasă pentru noi.

Eată „politica“ mai nouă a celor cu „ideile bune“, cari vor astfeliu sĕ desvĕliască românilor „un colț azuríu“.

Te cuprinde mila și compătimirea, când vedi atâta lipsă de demnitate, atâta degenerare și așa de mare cutezanță în a seduce conștiențele, a amăgí și perhorescá în astfeliu de mod ușuratic interesele naționale ale unui popor nĕcăjit și asuprit.

Pĕcat am comite în contra conștienței noastre de români și în potriva marei noastre îndatoriri de publicisti, cari am luat asupra-ne sarcina grea de a veghiá asupra intereselor de vieață ale poporului român, — dacă n'am demascá acest joc frivol și dejositoriu, ce-l fac „acreditații“ din Sibiiu, pe socoteala neamului nostru.

De mult știam, că intențiunile lor nu sunt curate, n'am putut însĕ presupune, ca ei sĕ ne denunțe lumei în chip așa de temerar, că în sarcina noastră, a celor asupriți, ar cădè îndatorirea de a îndulcí pe asupritori, ca sĕ se miluească a fí „accesibil de pace“.

Care e prețul? — d-lor de la „Tribuna“! Atât ar mai fi de dorit, rĕspundeți, ca sĕ știm, cât trag în cumpĕnă „interesele mari“ de cari vĕ preocupați — personal, și de cari deocamdată nu ne vorbiți.

Ori doară mai credeți și adi, că românii sunt atât de puțin conștii de demnitatea lor, atât de orbiți de Dumnedeu și atât de lași — cum îi presentați voi — în cât de dragul „intereselor mari“ ale unui „grup de oameni“ sĕ-și plece capul și sĕ sărute vearga cu care au fost și sunt loviți dilnic?

Acest limbagiu energic îl ține »Dreptatea« din Timișioara, organul d-lui Alecsandru Mocsonyi*). Și ne aducem cu toții a minte cum »Voința Națională« și »Tribuna« denunțău că »Dreptatea« este pusă în slujba guvernului unguresc și servește causa ungurilor. Ne aducem a minte de atacurile »Voinței« și ale »Tribunei« în contra d-lui Mocsonyi, pe care l'au numit »ciocoiu ungurit«, bănuindu-l mereu că în conțelegere tainică cu guvernul conservator vroiá sĕ vîndă interesele Românilor de peste munți guvernului unguresc.

Ne aducem a minte de violențele pe cari le-a întrebuințat d. Mitiță Sturdza în discursurile-i naționale în contra acelora, cari au refusat sĕ-l secundeze.

Și adi a venit rêndul »ciocoiului ungurit«, rêndul »tradătoriului« și al »renegatului» sĕ întoarcă cu drept cuvênt toate atacurile adversarilor sĕi.

*) Adevĕratul adevĕr e: că dl Mocsonyi este presidentul bărbaților ce au întemeiat „Dreptatea“ și cari îi prescriu și dau directiva politică-națională, deci nu este esact a se dice: „organul dlui Al. Mocsonyi. — Red. „Dreptății“.

Congregațiunea comitatului Caraș-Severin,

— Raport special. —

Lugoșiu, 16 Decembre.

Congregațiunea noastră s'a început adi în presența unui numĕr de vr'o 200 membri din 600. Românii s'au presentat în numĕr mai mare de cât de altă-dată. S'a încercat o înțelegere întrĕ partide, ca sĕ se respecteze și drepturile minorității, dar' după-cum audim, cu puțin resultat.

Comitele suprem accentuează în cuvêntul sĕu de deschidere frumoasa și corecta purtare a membrilor în desbaterile congregațiunii din trecut — dicênd, că i-a servit spre onoare a presidá — și dorește, ca și pe viitoriu tot acel ton conciliant și objectiv sĕ domniască în sînul membrilor de diferite păreri.

Protonotariul Szögyényi espune raportul comisiunei verificătoare despre resultatul alegerilor municipale, și propune, ca în cercurile unde s'au cassat alegerile, sĕ se escrie elegeri noue pe 21 Decembre a. c.

Membrul *Bredicean* dă espresiune umirei sale, că numai acolo s'a protestat în contra alegerilor, unde cei aleși au fost membri ai partidului național, și îi sună încă în urechi amenințarea care a făcut'o un fibirĕu cătră un notariu, că anume, dacă și în celalalt cerc (Vecseház) se vor alege naționalisti — sĕ știe, că'l suspendează. Apoi dacă în ăst mod se respectează liberul vot al alegĕtorilor și se mai cassează și cei ce străbat ca prin urechile acului, — nu-i mirare, că majoritatea congregațiunei nu represintă populațiunea și nici nu are sîmț pentru interesul ei și al binelui obștesc. Vorbitoriul, cere sĕ se comunice congregațiunei causele de cassare, căci voim sĕ știm, dacă comisiunile concredute cu îndeplinirea alegerilor proces'au ele corect sau ba, căci numai așa ar meritá și mai departe încrederea congregațiunei.

Protonotariul *Szögyényi* espune, că 1) la Comoriște s'au făcut violentări din partea partidelor, 2. la Cacova Dr. Nedelcu nu are competință; 3. la Vișag nu s'a publicat alegerea.

Bredicean replică: Causele de cassare înșirate nu cad în vina comisiunilor, deci acelea pot remânè, dar' fiind-că asupra sentințelor de cassare nu are drept congregațiunea a se pronunțá, — n'avem alt remediu, de cât a grijí, ca în comisiunile respective sĕ se aleagă oameni drepți. Ear' ce privește nepublicarea alegerei ca motiv de cassare e un motiv neertat, și pentru acel fapt trebuesc trase respectivele organe la rĕspundere.

Vicecomitele respinge asertiunea, că alegerile Românilor s'au cassat — caci mulți Români s'au ales încă și alegerile lor nu s'au cassat.

Bredicean: Am dis, că numai în contra acelor alegeri s'a făcut protest, unde au fost aleși membrii partidului național, — acesta e fapt adevĕrat, — de aceea nici esistă motiv de respingere, cu atât mai vêrtos, căci am date positive, că protestele s'au înscenat prin organele oficioase.

Comitele-suprem: Nu află nimic în aceea, că oficianții sĕ însceneze proteste contra alegerilor incorecte. (Desaprobări din partea românilor.)

Urmează apoi votarea în scris și cu aclamațiune asupra comisiunilor diferite — la care cei mai mulți români nu au luat parte.

Mâne în 17 va fí restaurarea oficianților — pentru care nu se arată nici un interes. — Vor rĕmânè cei bĕtrâni, buni, rĕi, cum sunt.

—, 17 Decembre.

Membrii în numĕr mai mare, de cât eri Vice-comitele *Litsek* presentându-se în sală, *nu* este aclamat. El învită congregațiunea, ca după usul vechiu, sĕ esmită din sinul sĕu o deputațiune, care sĕ învite pe comitele-suprem la ședința de restaurare. Deputațiunea se alege, își împlinește misiunea și în scurt timp comitele-suprem *Jakabffi* deschide ședința. În cuvêntarea de deschidere laudă în termini esagerați devotamentul, energia și onestitatea corpului amploiaților comitatensi, dicênd, că au lucrat după ideile și spiritul congregațiunei comitatense, care i-a ales, și de aceea 'i recomandă cu toată căldura bunăvoinței congregațiunei comitatense. (Ici colea câte un „Eljen“ răgușit).

După datina vechia vice-comitele redă comitatului cheile și sigilul, prelându-le comitelui-suprem, în scurte cuvinte mulțumește congregațiunei pentru sprijinul obținut și depune oficiul sĕu și al întregului corp de amploiați la disposițiunea congregațiunei. Se așteptau la o mulțumită din partea partidului guvernamental, dar' în comitate încă se copiază ținuta guvernamentalilor din parlament, căci nici chiar la 6 ani odată n'au vorbitori, n'au ce vorbí. Așa se părea, că chiar și pe vice-comitele însuși, dar' deosebit cununa frumoasă de dame postată pe galerie, a genat'o faptul, că partidul guvernamental n'a avut pentru domnul vice-comite nici un cuvênt de mulțămire.

Membrul C. *Brediceanu* arată într'o vorbire acomodată, că oficianții, cari și-au depus mandatul, nu au fost aleși cu consimțĕmêntul membrilor *partidului național român*, pentru aceea nici nu cade asupra portidului sĕu rĕspunderea pentru ținuta și conduita amploiaților comitatensi. Cu toate acestea în decursul celor 6 ani espirați totdeauna au fost vigilanți fața de oficianții administrativi, pentru că numai așa au putut ușurá soartea poporului ce stă în nemijlocită atingere cu organele administrațiunei. Dacă contemplăm ca dl comite-suprem chiămarea amploiaților administrativi, anume, că sĕ lucre după dorința și spiritul majorității de adi a congregațiunei, atunci poate că fostii oficianți și-au împlinit chiămarea, eu însĕ susțin, că nicăiri, dar' deosebit în comitatul nostru majoritatea artificioasă a congregațiunei, dorințele și spiritul ei, nu corespund majorității poporului, aici curat român, — dorințelor și spiritului sĕu. Mai nainte ar crede cineva, că apa curată scoasă din isvor, pusă în sticlă, se preface negreală, de cât că această negură de membri ai congregațiunei represintă șuba albă a poporului român întinsă pe întregul teritoriu al acestui comitat. Dacă dorințele și spiritul congregațiunei și al poporului divergează, atunci când oficianții administrativi satisfac dorințelor și spiritului congregațiunei trebue sĕ isbiască în dorințele și spiritul poporului.

Aceasta s'a și esperiat în decursul timpului și la esecutarea legilor și la neesecutarea lor, la respectarea și nerespectarea dreptului de alegere și ocrotirea, respective neocrotirea intereselor adevĕrate ale poporului. Servicii de partid s'au îndeplinit, până când oficiantul ar trebuí sĕ stee deasupra partidelor și imparțial pentru toți. Nici un scop cultural sau de altă categorie, dacă a fost romînesc, nu numai că nu s'a sprigínit, ci din contră, s'a zădărnicit. Aședarea coloniilor unguresti pe teritoriul comitatului nostru cu nesocotirea intereselor poporului român arată, că direcțiunea daunoasă și nedreaptă un cruță nici un strat al poporului român, fiind-că suntem aproape a vedè comune rurale românești vechi de sute și sute de ani încunjurate de colonisti unguri dotați cu mii și mii de jugĕre de pământ, — fără pământ destul de arat, de pășune, fără păduri, în cât vedi cu ochii cum decade populațiunea și averea ei, și asta numai pentru-că e română. Acest rĕu încă s'ar fi putut domolí, dacă organele administrațiunei țineau cont de dorințele poporului și nu de scopul guvernului și al majorității acestei congregațiuni. Nici aprețiarea abusurilor, cari s'au ivit, nu a fost, — precum prescrie legea — totdeauna asemenea și egală, căci avem casuri, în cari fibirĕii compromitați s'au descompus și au dispărut lăsând în urma lor numai pete negre ale negrelor lor pĕcate. Noi ținem la deobligămêntul de a respectá pe amploiatul public, dar' acela sĕ nu fie sclavul unui partid, căci atunci nu poate fi corect. Oficianții administrativi trebue sĕ priceapă a-și legá activitatea de interesul adevĕrat al poporului și de respectarea tuturor drepturilor sale.

O astfeliu de administrațiune ne-am ținè de datorință a o sprigíní, ear' una condusă de spirite de partid, pre cum în trecut așa și în viitoriu, o vom combate resolut. Pre lângă aceasta declarațiune noi, membrii partidului național român, luăm act de depunerea mandatului din partea corpului amploiaților comitatensi. (Víi aprobări din partea românilor.)

Comitele-srprem trece la espunerea candidărilor singuratici, făcute de comisiunea respectivă.

Membrul Baltasar *Muntean* (adv. în Oravița) espune modul incorect al partidului guvernamental, prin care partidul național român a fost eschis din comisiunea de candidare, și fiind-că ăstmod partidul nostru nu și-a putut câștigá nici o informațiune despre recurenți și nici cunoștințele sale nu li-a putut validitá în acea comisiune, declară, că partidul național român nu va luá parte la restaurare și așa oficianții nu pot fí priviți ca alesi cu consimțĕmêntul lui.

Comitele-suprem *Jakabffi*, care a întrerupt pe vorbitoriu de repețite-ori, sau pentru-că n'a vrut sau n'a putut sĕ'l înțeleagă, declară, că comisiunea de candidare, fiind o comisiune de încredere, în aceea nu a putut face loc vre-unuia dintrĕ români, dar' nu înțelege, că ce ar împedecá pe români a luá parte la restaurațiune.

Membrul Coriolan *Bredicean*: Ușor de înțeles, dacă membrii partidului nostru nu au loc în comisiunile botezate de încredere, atunci nici amploiații candidați fără concursul nostru nu se vor bucurá de votul și încrederea noastră. Încredere pentru încredere.

Membrul Dr. George *Dobrin*: Dl comite-suprem nu are drept sĕ descualifice membrii congregațiunei, pentru că sĕ țin de unul sau alt partid.

Comitele-suprem *Jakabffi*: Nu permit, ca enunciațiunile mele sĕ fie critisate, și dacă vorbitoriul va continuá, îl voiu îndrumá la ordine.

Membrul Dr. George *Dobrin*: Aceea-i treaba Dtale, eu susțin, că ori-și-care membru al acestei congregețiuni fie virilist, fie ales, are cualificațiunea de a fi membru în ori-și-care comisiune, și acest drept nu'l poate luá nime, cu atât mai puțin dl comite-suprem cu un enunciat ilegal al sĕu.

Comitele-suprem *Jakabffi* întrerupe din nou pe vorbitoriu și'l amenință.

Membru Dr. George Dobrin: Am audit, că ați mers cu esceptiunile și mai departe susținênd, că unul și altul dintrĕ ai nostri nu pot intrá ca membri în comisiuni, pentru-că sunt „tribunisti“, — noi nu suferim nimicirea drepturilor noastre cu astfeliu de apucături.

Comitele-suprem *Jakabffi* admoniează din nou pe vorbitoriu, sĕ nu-i critice enunciațiunea sa.

Dr. G. *Dobrin*: Ori-ce enunciațiune făcută în aceasta sală, facă-o aceea chiar și dl comite-suprem, e supusă criticei și e trist, că s'au ivit aceste semne de intoleranță. Eu resping enunciatul dlui comite-suprem.

Dl comite-suprem *Jakabffi* se încearcă a dá deslușiri asupra enunciatului sĕu, la cari membrul Dr. George Dobrin replicând, îl respinge din nou.

Membrul Petru *Călciunar* (Orșova): Susține posițiunea românilor cu toată căldura și însuflețirea unui suflet românesc.

Din partea majorității nici un vorbitoriu, dar' larmă au făcut la vorbirea membrului Dr. G. Dobrin, care i-a și apostrofat imediat, strigându-le: „Cu larma n'o sĕ învingeți. A lărmuí puteți și afară; dacă nu ve place argumentarea, pofiim, combateți-ne, dar' de asta, fiind-că nu sunteți în stare, nu vĕ apucați.“

Urmează apoi una după alta aclamarea noilor oficianți și va mai fí mâncare, beutură, joc, până va ține stăpânirea.

Românii mi-s'au părut cu mult mai veseli și mulțămiți, de cât majoritatea compusă numai din ascultători supuși. *x—x.*

Ni-ar pare bine, dacă ni-s'ar comunicá și ceva positiv despre organisația frumosului partid național român din acest comitat frumos românesc. — Red.

Austro-Ungaria.

Enigmă. „Magyar Hirlap“ de la 17 Decembre are o telegramă din Belgrad, în care se povestește următoarea enigmă:

„Diarele de aici tractează despre o caracteristică descoperire. Fostul primariu se trudește sĕ justifice lipsa unor bani din cassa orașului prin asertiunea, că sumele respective *le-a întrebuințat spre subvenționarea diarelor române din Ungaria.* Natural, că se petinde numirea diarelor, la ce însĕ dînsul a declarat, că aceasta i-o interdic sentimentele sale patriotice. Verosimil că afacerea va ajunge înaintea tribunalului.“

Știrea aceasta e o enigmă pe carea de sigur numai „Magyar Hirlap“ o poate deslegá.

Camera ungară. Șiretlicul lui Bánffy a pus opositiunea în posiția, ca deocamdată sĕ asculte fără nici o erupțiune raportul presidențial despre presentarea mandatelor de deputat de la *Stomfa* și *Giralt.* De și părinții patriei au ferii de Crăciun, Bánffy a dispus ținerea unei ședințe *formale* (Luni), în care presidentul a insinuat cele două mandate și unele projecte de lege votate de casa magnaților. În ședințele formale, conform usului, nu se admit desbateri meritorice, și astfeliu siretlicul lui Bánffy l'a scăpat deocamdată de furtuna opositională.

„Panama română“. Diarele maghiare înregistrează cu multă satisfacțiune, că fostul primariu al capitalei române, N. Filipescu, la somarea guvernului a declarat, că miile date din fondul de publicațiuni le-a dat *unei persoane distinse de preste munți, pe carea n'o poate numí fiind-că prin aceasta ar aduce-o în colisiune cu legile statului ungar.* La aceasta *Adevĕrul* insistă pentru numirea persoanei, căci — dice el — ar fi un periculos cas de precedență, ca ori-ce lipsă a banilor publici sĕ se justifice prin asertiunea, că s'au dat spre scopuri naționale fără a se numí persoanele cari au primit banii.

În nexs cu aceasta aflăm tot din presa maghiară, că Silvestru Moldovan, fostul redactor-proprietariu al *„Rândunicei“* a declarat, că dînsul n'a primit din fondul publicațiunilor nici un creițariu și provoacă pe Filipescu *sĕ numiască persoana care a primit banii în numele revistei sale.* — Tot astfeliu declarase și „Foaia Poporului“.

Cei cu mânile curate pot cere cu tot dreptul, ca *lumină sĕ se facă!*

Străinătate.

Încoronarea țarului. (Moscva, 18 Decembre.) Din incidentul festivităților de încoronare țarul își va face întrarea solemnă 'n Moscva în 21 Ianuariu. Actul încoronărei se va îndeplini în 24 Ianuariu.

Împĕratul și principii germani. (Londra, 18 Decembre.) Lui *World* i-se raportează, că curtea engleză are știri, cari spun că relațiunile între împĕratul Germaniei și principii statelor au devenit foarte încordate. Causa e a se căutá mai ales în cestiuni militare și social-democratice.

Felicitări bulgare țarului. (Sofia, 17 Decembre.) La propunerea presidentului sobraniа a decis unanim sĕ felicite pe țarul Rusiei din incidentul dilei sale onomastice de mâne.

Situațiunea în Turcia. (Londra, 17 Decembre.) „Agenția Reuter raportează din *Creta*, că în 9 Decembre trei batalione turcești au atacat comisiunea de reforme din Apocona. Lupta s'a estins preste trei sate; cinci creștini au fost omoriți și opt răniți. Trupele turcești s'au retras spre Vampos; perderea lor e 24 morți și 32 răniți. În Micampa trupele turcești au ucis trei moșnegi, două femei și cinci băieți. Situațiunea e gravă. Spre întărirea garnizoanei din Canea sau trimis 300 soldați.

(Constantinopol, 18 Decembre.) Insurgenții din Zeitun au despoiat și dat flacărilor trei sate turcești și o mare comună în apropiere de Zeitun. Raportul oficial constată grozave crudelități comise de insurgenți.

(Athena, 18 Decembre.) O telegramă din Creta spune că în lupta de la *Brizoli* au cădut 196 soldați turcești, întrĕ cari și un celonel; mulți au fost răniți, mulți s'au retras spre Canea ucidênd în calea lor multe fete creștine. *O parte a gendarmeriei turcești a trecut în tabĕra insurgenților.* În luptă au luat parte 1200 creștini contra 2500 turci.

Împĕratul Vilhelm în visită la Bismarck. (Friedrichsruhe, 17 Decembre.) Împĕratul Vilhelm eri în calea sa din Altona spre Berlin spre uimirea întregei sale suite a oprit trenul la Friedrichsruhe în preajma castelului lui *Bismarck.* Împĕratul și-a tăinuit intențiunea chiar și înaintea suitei sale, și astfeliu gara nici nu erá iluminată. Bismarck însĕ îmbrăcat în uniformă de dragoni aștepta la gară însoțit de contele Rantzau și de contele Schweninger. Intimpinarea a fost foarte cordială; Bismarck a sărutat împĕratului mâna, apoi l'a condus în castel, unde 'i aștepta deja prânzul. Împĕratul a predat principelui albumul marinei și a conversat mult cu principele mai ales despre festivitățile din 18 Ianuariu, la cari și principele va participá.

În cercurile parlamentare se atribue acestei visite mare importanță politică și se vorbește, că va avĕ de urmări în primul loc unele schimbări personale.

Rĕsboiul Italiei în Africa. (Roma, 18 Decembre.) În ședința de eri a camerei ministrul-president *Crispi* a cerut un credit supletoriu de 20 milioane franci spre continuarea operațiunilor în Africa. După objecțiunile lui Cavalotti și Colombo și după replica lui Crispi, afacerea se transpune comisiunei financiale, care în aceeași di după amiadi s'a și întrunit și cu esceptiunea unui vot a votat unanim creditul cerut.

Vasul de rĕsboiu Singapore, care a plecat a seară spre Africa ducênd munițiuni de artilerie și alte provisiuni de rĕsboiu, a fost salutat la plecare din partea reuniunilor și a publicului cu entusiaste aclamări de *Trăiească regele! Trăiească Italia! Trăiească armata!*

În senat erá adi rĕspândită faima, că guvernul n'a primit raport de la *Baratieri* deja de două dile, din ce se deduce că generalul e ocupat în lupte.

Congresul macedonean. (Sofia, 18 Decembre.) Congresul comitetelor macedonene s'a ținut aici eri cu eschiderea publicității. Se dice, că de president e ales Lucanov, cumnatul lui Zancov. Toți participanții au fost aderenți de ai lui Caravelov și Zancov.

Din municipii.

Congregațiunea comitatului Timiș. La alegerile restaurante de eri s'a putut observá, că toate alegerile s'au făcut după un șablon oarecare a domnilor de la putere. Unica schimbare s'a făcut, și aceea e, că protopretorul din cercul *Ciacovei, Somogyi* Gyula, și protopretorul din cercul Cubinului și-au schimbat reciproc cercurile.

Români sunt aleși trei inși, tot cei vechi adecă, ear' unul dintre dînșii ceva Dr. *Bobb* Illés, se dice, că nici nu se mai ține de român.

Când considerăm, că marele contingent al românilor din acest comitat este representat numai prin două persoane, trebue sĕ mărturisim că aceasta nici de cât nu este considerarea adevĕrată ci numai o curată batjocură la adresa pretensiunilor noastre municipale.

Cronică.

Timișoara, 19 Decembre n.

A șeasa convenire socială-politică a tinerimei univ. române din Budapesta. Sâmbătă în 14 a curentei a ținut Ioan *Dolean*, stud. în drept, o disertațiune foarte interesantă despre lupta națională, partidul național și tinerime. De și partea cea mai mare a tinerimei s'a îndepărtat din capitală din causa feriilor de Crăciun, totuși s'a strins un destul de frumos numĕr de tineri, ca sĕ asculte prelegerea aceasta, care a avut de urmare o discuțiune foarte viuă și interesantă.

Un nou doctor român. Sâmbătă va fí promovat la rangul de doctor în medicina universală dl Petru Hubian.

Emigrarea jidanilor bulgari. Mai multe sute de jidani bulgari din Sofia și Tatar-Bazardjic au adresat Porței petițiune, în care din motiv că în urma persecuțiunilor la cari sunt espuși din partea poporațiunei bulgare în Bulgaria nu mai pot trăí, se roagă sĕ le deie Poarta un anumit teritoriu de pământ pe care sĕ 'i așede ca *colonie agrară.* Poarta li-a și făcut cunoscut prin gerantul sĕu diplomatic din Sofia, că le pune la dispositiune *4000 Km. pătrați de pământ roditoriu* în Siria în apropiere de Jaffa și Kaifa. Jidanii au mulțămit pentru marinimosul dar și vor plecá cât mai curênd spre noua lor patrie. — Avanti, avanti . . . . . .

Coroane false. În timpul mai nou s'au aflat earăși în circulațiune *coroane false* atât în capitală cât și în provincie. Piesele sunt turnate din metalul așa numit „Brittania“; sunt cu emblemă austriacă și poartă anul 1893. Se pot ușor deosebí de banii veritabili prin acesa, că au o coloare surĕ foarte bătĕtoare la ochi, inscripțiunea lipsește la cele mai multe esemplare din aceste falsificate.

Necrolog. Cu inima adânc sfășiată de durere aducem la cunoștința consângenilor, amicilor și cunoscuților încetarea din vieață a iubitei și neuitatei fiică, soră, mamă, bună și cumnată Iulia de *Rácz,* născută Sabonari în urmarea unui morb îndelungat cu grele suferințe și împărtășit cu sântele taine, astădi Luni în 16 Decembre n. la 11 oare seara și-a dat sufletul în mânile creatorului, în etate de 50 ani. Rĕmășițele pământești ale scumpei defuncte după îndeplinirea ritualelor bisericești gr. or. se vor astrucá spre vecinica odihnă Mercuri în 18 Decembre la 2 oare după amiadi în cimiteriul din loc. — Fie-i țĕrina ușoară și memoria binecuvêntată! — Lugoș, în 17 Decembre n. 1895. — Constantin Udria ca tată. Iacob de Rácz, Alexandru de Rácz ca cumnați. Helena Radulovits ca soră. Ana Iovița, Ofelia Achimescu ca cumnate. Traian Petru Rácz ca fiu. Luisa Rácz ca noră. Traian Grigorie Rácz ca nepot.

Din societăți.

Convocare. Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din districtul al XI-lea, Făgăraș, al Archidiecesei Transilvane, 'și va ține adunarea sa generală la 10 și 11 Decembre a. c. st. v. în comuna *Șulumberg,* cu următoriul *program:*

Membrii reuniunei vor asistá Duminecă, 10 Decembre la 9 oare a. m. în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duchului sfânt și la celebrarea parastasului pentru decedații membri ai reuniunei.

Va urmá apoi *ședința I. Duminecă 10 Decembre la 10 oare a. m.*

1. Deschiderea ședințelor și cetirea apelului nominal.

2. Raportul general a comitetului central, al cassariului și al bibliotecariului.

3. Rapoartele speciale ale presidenților desp. reuniunei Făgăraș, Agnita și Cohalm despre starea și activitatea despărțĕmintelor ce le conduc.

4. Alegerea comisiunilor.

Ședința a II. Duminecă 10 Decembre la 3 oare p. m.

5. Nașterea și vieața lui Ioan botezătoriul, prelegere practică de I. Mihu.

6. Substantivul, prelegere practică de Visarion Bica.

7. Cumpĕna cu brațe egale, prelegere practică de George Andron.

8. Multiplicațiunea cu frângeri decimale, prelegere practică de Mateiu Mateiu.

9. Iosif II, prelegere practică de Zaharie Muntean.

Ședința a III. Luni în 11 Decembre la 8 oare a. m.

10. „Regula de 3“ simplă și compusă, prelegere practică de Filaret Dăișoreanu.

11. Declinațiunea pronumelor personale, prelegere practică de Emilian Mandocea.

12. Cubul, lecțiune practică de Ioan Bănuț.

13. Biografia lui Petru cel mare, disertațiune de Ioan Bănuț.

14. Teme și lecțiuni practice ce se vor mai insinuá.

Ședința a IV Luni 11 Decembre la 3 oare p. m.

15. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului general al comitetului central.

16. Referada comisiunei asupra raportului cassariului.

17. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului bibliotecariului.

18. Referada comisiunei pentru propuneri.

19. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea rapoartelor presidenților tractuali.

20. Stabilirea budgetului pe anul 1895/96.

21. Incassarea tacselor curente și restante.

22. Alegerea unui membru, a bibliotecariului și a 2 membri în comitetul central.

23. Statorirea pedepselor pentru membrii negligenți în anul școlar 1894/95.

24. Închiderea ședințelor.

Din ședința comitetului central al reuniunei, ținută în

Făgăraș, la 3 Novembre 1895.

Iuliu Dan, președinte. *Ioan Berescu,* secret. I.

Bursa de Budapesta din 17 Decembre 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 . (sc. de d.)	5%	123.50
„ „ „ „ 10.000 . . . . „	4%	—.—
„ „ coroane ung. . . . . . „	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876 . . . „	5%	126.75
„ „ „ de stat, 1889, aur. „	4½	129.—
„ „ „ „ „ „ arg. „	4½	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc. . . .		140.50
„ „ „ „ „ „ 50 „ „		140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. . (sc. de d.)	4½%	100.75
„ „ „ „ croate . . . „	4½%	102.50
Bonuri rur. ung. . . . . „	4%	96.25
„ „ croate . . . . „	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
„ hipot. croate, 100	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100		—.—
Datoria de stat. com., hărtiă, Mai-Oct. . . .	$4^{2}/_{10}$	98.75
„ „ „ „ „ Febr.-Aug. .	$4^{2}/_{10}$%	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul. . . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Nov. . . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d)	4%	122.50
„ in coroane		98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	4%	149.—
„ „ „ „ 1860. 500 „	5%	147.50
„ „ „ „ 1860. 100 „	5%	158.25
„ „ „ „ 1864. 100 „		198.—
„ „ „ „ 1864. 50 „		198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4½%	100.15

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acții Budapestană 100	129.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes" intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu	435 75
„ „ „ pe acții Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Iuliu	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ și comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu . .	112.50
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	116.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II emis. 15 Iuliu	241.25
„ comercială ung. pestană 500	1132.—
„ com. și industr. bpestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt și zarafiă ung. 400 K. . . .	—.—
„ „ „ „ „ 15 Iuliu	259.—
„ austro-ungară 600	1000.—
„ „Unio" 200	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina", inst. de econ 5%		100.76
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani		101.—
„ „ „ „ „ 5%		101.—
„ „ „ „ „ 5½%		100.50
„ de credit ardeleană 5%		101.—
„ „ „ „ 4½% 40 ani		99.—
„ „ „ „ 4½% 50 ani		98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%		102.25
„ „ „ „ „ 5½%		—.—
„ „ „ „ „ 6%		—.—
„ „ „ „ „ 4½% em. VI. . .		100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5%, 31.3 ani		—.—
„ „ „ „ 106 5% 40 ani		—.—
„ „ „ „ III emis 5%		102.25
„ „ „ „ IV emis. 4½%		100.50
„ I. de credit din Timișoara 5%		102.—
„ I. „ „ „ „ 4½%		99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4%		128.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	122.—
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	40.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.) .	3%	40.75
„ soc. p. reg. Temeș-Bega	5%	140.—

Sorțuri private.

Împrumutul oraș. Viena din 1874, 100	174.50
Sorțuri din Buda 40	60.—
„ „ „ (st. austr.) 40	61.—
Sorturi reun. „Jó-sziv" 2	3.30
„ „ „ (st. austr.) 5	3.50
„ crucea roșie 5	12.—
„ „ „ (st. austr.)	12.50
Obligațiunile basilicei 5	9.75
„ „ (st. austr.)	10.25
„ crucea roșie italian. 25 liro . . .	12.75
„ „ „ „ (st. austr.) . .	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roșie austr. 10	19.—
Sorți Pálffy 40	59.20

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ verig.	5.93
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.92
„ de 20 franci	9.93
20 marce	12.25
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. și ung.	—.—
100 marce germ. în papir	61.25
„ „ „ de bancă pr. 31 Ianuar . . .	—.—

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara.